

KUML 19
70
FOR P.V. GLOB

KUML

KUML

ÅRBOG FOR JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB

1970

With Summaries in English

Mit deutschen Zusammenfassungen

JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB SATTE DETTE KUML FOR

P. V. GLOB

PÅ 60 ÅRS DAGEN DEN 20. FEBRUAR 1971

I KOMMISSION HOS
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN

1971

Omslag:
P. V. Glob:
Jysk Tordenvej

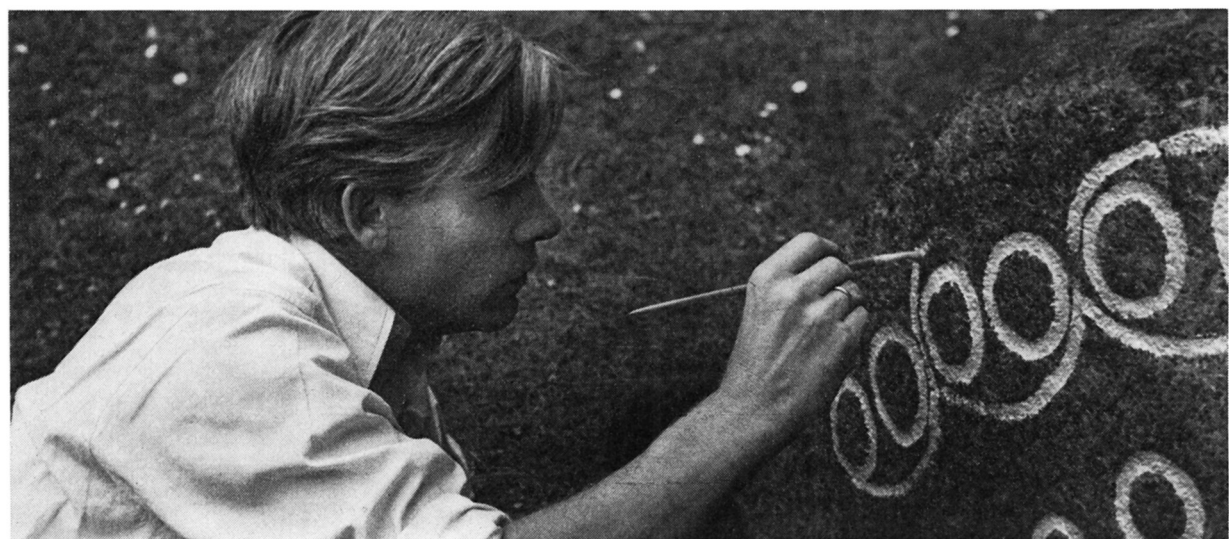
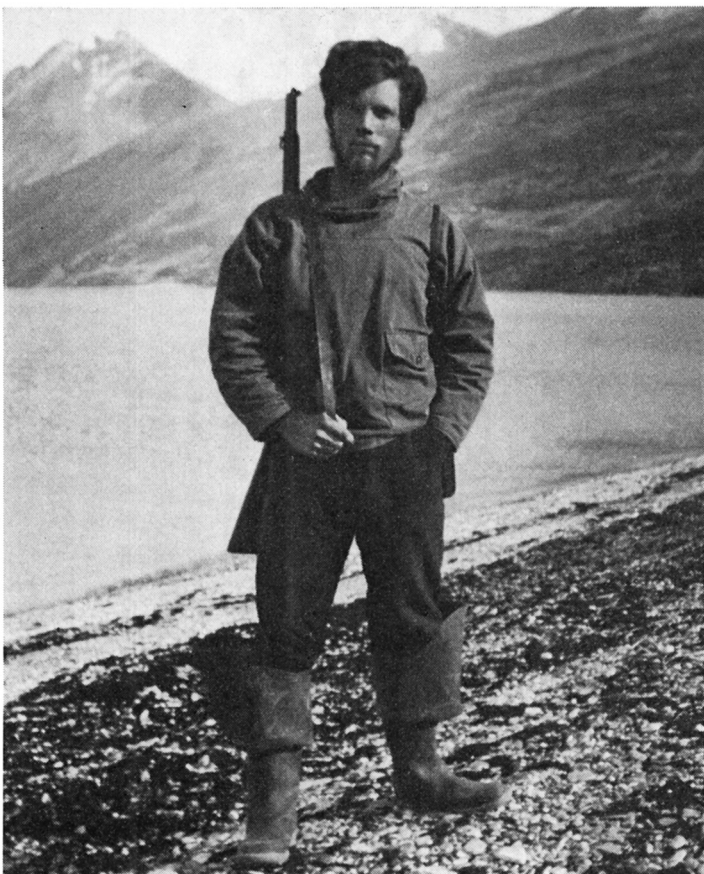
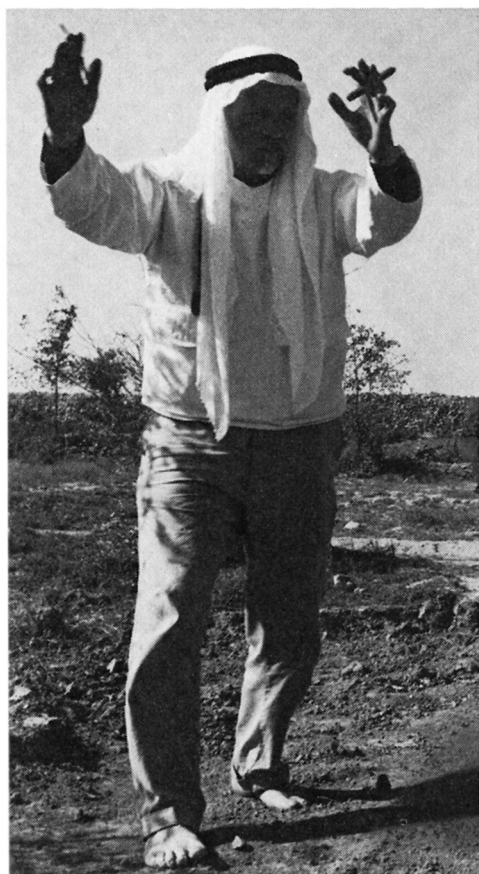
Redaktion:
POUL KJÆRUM

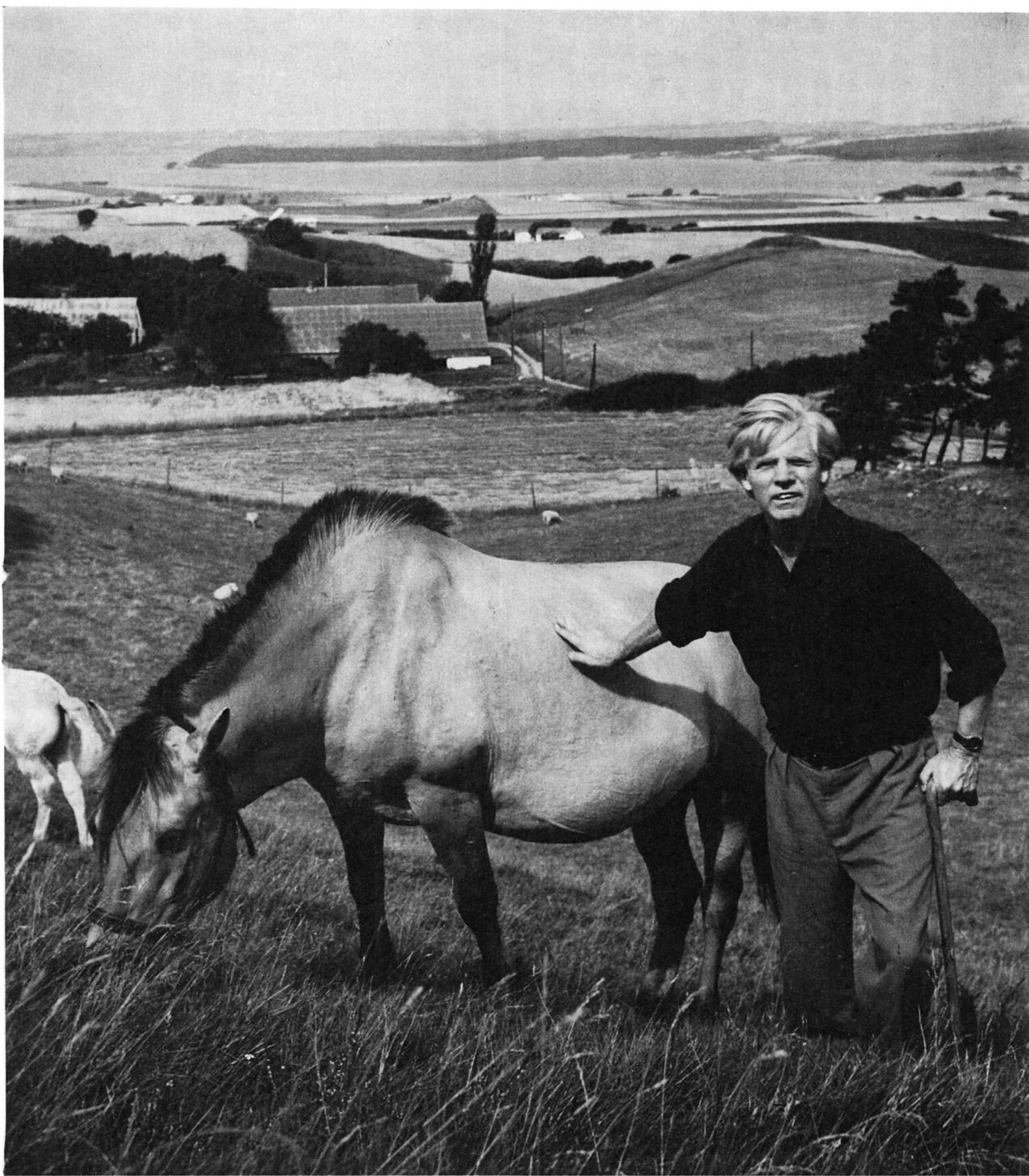
Copyright 1971
by
Jysk Arkæologisk Selskab
JSBN 8700 22971 7

Printed in Denmark
by
Jysk Centraltrykkeri A/S

INDHOLD/CONTENTS

<i>Peter Seeberg</i> : Det frie felt. P. V. Glob og de danske provinsmuseer	9
A clear field. P. V. Glob and the Danish provincial museums	
<i>Klaus Ferdinand</i> : Etnografien på Moesgårdmuseet	13
The ethnographical collections at Moesgård	
<i>Hellmuth Andersen</i> og <i>Ole Klindt-Jensen</i> : Hesselbjerg. En gravplads fra vikingetid	31
Ein wikingezeitliches Gräberfeld	
<i>Tage E. Christiansen</i> : Træningslejr eller tvangsborg	43
Training-camp or garrison-fort	
<i>Kristján Eldjárn</i> : En tau-stav fra Island	65
A Tau crosier from Iceland	
<i>Knud J. Krogh</i> : Den norske stavkirke	83
The Norwegian stave-church	
<i>Aslak Liestøl</i> : En uartig historisk runeinskrift	91
A historic runic inscription from Bergen	
<i>Jytte Lavrsen</i> : Brandstrup. Nye billeder af et gammelt fund	99
Brandstrup – new illustrations to an old find	
<i>Peter Riismøller</i> : Pottemageren i Pederstræde	109
The potter of Pederstræde	
<i>Erling Albrechtsen</i> : Den ældre jernalders bebyggelse på Fyn	123
Early Iron Age settlement on Funen	
<i>C. J. Becker</i> : De gådefulde lerblokke fra ældre jernalder	145
Die rätselhaften Tonblöcke aus der älteren Eisenzeit	
<i>Hans Neumann</i> : Et dødehus fra Enderupskov	157
Ein Totenhaus von Enderupskov	
<i>Erling Johansen</i> : Med hevet hånd	171
The raised hand	
<i>Mats P. Malmer</i> : Bronsristningar	189
Bronze engravings	
<i>Sverre Marstrander</i> : Et magisk fangstlokkemiddel	211
A magical hunting charm	
<i>C. A. Moberg</i> : Regional och global syn på hällristningar	223
Research in rock carving	
<i>Povl Simonsen</i> : Sydskandinavisk i Nordskandinavien	233
South-Scandinavian petroglyphic art in northern Scandinavia	
<i>Holger Friis</i> : Flinthugningspladsen ved Studeli klit	243
A Neolithic bivouac at Studeli klit	
<i>Hans Jørgen Madsen</i> : To dobbeltgrave fra jysk enkeltgravskultur	249
Two double graves from the Jutland Battle-axe Culture	
<i>Bent Sylvest</i> : Dolktidsgrav med ravsmykker	261
Late Neolithic grave with amber pendants	
<i>Anders Hagen</i> : Om arkeologiens kulturbegreb	267
On cultural conceptions in archaeology	
<i>Hans Helbæk</i> : Da rugen kom til Danmark	279
The arrival of rye in Denmark	
<i>Ulrik Møhl</i> : Fangstdyrene ved de danske strande	297
Seal and whale hunting on the Danish coasts	
<i>J. Troels-Smith</i> : Naturvidenskabelig datering	331
<i>T. G. Bibby</i> : »... efter Dilmun norm«	345
»... according to the standard of Dilmun«	
<i>Karen Frifelt</i> : Jamdat Nasr fund fra Oman	355
Jamdat Nasr finds in the Oman	
<i>Peder Mortensen</i> : Om Barbartemplets datering	385
On the date of the temple at Barbar in Bahrain	

Af Peter Seeberg

Da P. V. Glob i 1949 overtog ledelsen af Århus Museums forhistoriske afdeling, blev der tilført danske provinsmuseer kræfter og ideer til en udvikling, der endnu ikke har set sin afslutning. Skønt der allerede på en lang række steder i provinsen blev udført en fremragende kulturhistorisk og museal indsats, betød Glob's tilknytning til museet i den største provinsby et virkeligt vendepunkt i provinsmuseernes historie. De fik for første gang en fornemmelse af, at den ypperste indsats kunne ydes uden for hovedstaden.

Det af Glob skabte Forhistoriske Museum arbejdede snart i spidsen for det forhistoriske undersøgelsesarbejde overalt i Jylland og udviklede gennem Jysk Arkæologisk Selskab en omfattende kreds af kontakter, der har været uvurderlig for arkæologiens folkelige renommé.

I en bølge af vellykkede og velplacerede initiativer ekspanderede Glob's museum mod nye mål og opgaver: det forhistoriske frilandsmuseum på Moesgård og de endnu ikke afsluttede ekspeditioner til den Persiske Golf, hvor en lang række danske museumsfolk fik en skoling for livet. Bunden blev slået ud af alle begreber om, hvad et provinsmuseum kan og bør være.

Glob kom samtidig med i den lille kreds af museumsfolk, der forberedte museumsloven af 1958, der for de mindre provinsbyer indeholdt økonomisk tillokkelse til at være med til at opbygge deres museum. Året efter at loven trådte i kraft (1959) blev Glob den, der som rigsantikvar skulle overvåge, at loven skete fyldest, til provinsmuseernes vel.

P. V. Glob har fra ung stiftet et væld af bekendtskaber og venskaber med folk knyttet til provinsmuseerne og den arkæologiske forskning. Han har været på talefod med mindst tre generationer tilbage i tiden. Hans selvfølgeligste respekt for sund sans og omdømme, for fantasi og praktisk erfaring har altid bragt ham langt udenfor en snæver fagkreds, hvor han vist aldrig har ønsket kun at høre hjemme. En ligefrem, djærv, efter omstændigheder drøj og latterrungende omgangsform gjorde ham til én af dem, som mange gerne så som både gæst og ven.

Som provinsmuseumsmand var han omgående primus inter pares, ikke blot på grund af embede og akademiske grader, ej heller alene i kraft af hans rige modsætningsfyldte væsen: den ejendommelige forening af forstand og fantasi, vredladenhed og finfølelse, af ligefremhed parret med skyhed og fjern-

hed, af dynamik, der modsiges af sindighed, af storslåethed, der opvejes af moderation, men af hans primære sociale overlegenhed: hans uimodsagte, naturlige evne til at dominere sine omgivelser, hvor store de end måtte være, og til at hævde et herredømme uden at gøre stort ud af det.

Med rødderne dybt i de arktiske ekspeditioners mandfolkeliv, i den moderne kunsts hævden af personlig ubetingethed i liv og udfoldelse, med en drengs evne til at være sig selv midt i en flok ved bordet og på arbejdspladsen måtte Glob på sit museum, ude i landet, men især på ekspeditionerne i det fjerne komme til at præge sine omgivelser både hvad angik væremåde, adfærd, og opfattelse. Det, som her battede, var det markante: i fantasi, gemt og førstehånds erfaring. Det sidste talte mere end alt andet: at én havde været ude for noget og havde holdt til det. Linjer, kraftige, skæbnsvangre.

Skønt Glob i meget høj grad kan holde sig tilbage i en embedsmandsmæssig form og afvikle sager på en rent formel måde, ligger hans instinktive reaktion lige bagved. Han ser på mennesker, på format, på energi, på initiativ, og afviser pure regler, normer, bestemmelser for andre end de middelmådige. Hans tilsyn med de danske provinsmuseer har helt svaret til hans sind og væsen. Han har givet alle, der ville, plads til at gøre, hvad de virkelig havde evne til. Han har opmuntret ethvert alvorligt ment tiltag med sin raske støtte: et brev, et ord, en hurtigt afsluttet diskussion og hans stadige kampråb: »Vi rykker frem«.

Globs overlegne personlighed har i provinsmuseernes opbygningstid sikret disse ro og tid til udfoldelse. Med sin indgroede uvilje til at »ordne« museumsverdenen som var den en pendant til postvæsenet, har Glob siddet mange halvt udtalte ønsker om en ensrettet struktur for danske museer overhørig, og har, hvor en bureaukratisk løsning af en museal opgave tvang sig på, næsten altid evnet at give plads for det, som han har villet bevare for sig selv og for andre: »det frie felt«.

Globs tvangfri samarbejde med utallige mennesker og hans impulsive insisteren på det personlige incitament har gjort ham til en undertiden forbeholden deltager i drøftelser vedrørende formelle moderniseringer. Hans politiske radikalisme holdes her i ave af en muntert spottende overbevisning om, at det næsten altid er det sikreste at lade én mand om at bestemme. I øvrigt kan alle jo få lov til at bestemme lige hvad de vil, hvis de bare vil noget. Denne arkaiske, anti-intellektuelle foragt for snak og afstemning hænger sammen med Globbs hele præg af at være en individualist, en kæmpekarl af den store skole, der har taget til sig og taget på sig og bredt ud og givet fra sig.

Det har gjort livet som provinsmuseumsmand temmelig spændende.

TRANSLATION

A clear field

P. V. Glob and the Danish provincial museums.

When P. V. Glob in 1949 was appointed director of the Prehistoric Department of Århus Museum, Danish provincial museums received the impetus for a development the end of which is not yet in sight. Although, in a large number of provincial museums, valuable work was being carried out, Glob's connection with the museum of the largest provincial town was a real turning point in their history. They became aware for the first time that excellence was not confined to the capital.

Glob's Forhistorisk Museum soon took the lead in prehistoric investigations throughout Jutland and developed, through the agency of the Jutland Archaeological Society, an extensive network of contacts which have been important for the reputation of archaeology among laymen.

In a wave of successful and timely initiative, Glob's museum underwent an expansion to embrace new tasks and objectives: the prehistoric park at Moesgaard, and the still uncompleted expeditions to the Persian Gulf, where numerous Danish museum workers received a schooling for life. The lid was knocked off of all conceptions of what a provincial museum can and should be.

Glob also joined that small band who prepared the 1958 Museum Law, which contained economic temptation for smaller towns to expand their museums. The year after this law came into force (1959) Glob became the man who as Director of State Antiquities was responsible for seeing that the provisions of the law were fulfilled.

P. V. Glob has since his youth made a host of acquaintances and friends among people connected with the provincial museums and archaeological research. He has been on close terms with at least three generations of archaeologists. His natural respect for common sense and good judgment, for imagination and practical experience, has always taken him outside the confines of his own field, to which he has never wished to be restricted. A straightforward, frank, sometimes rumbustious manner made him one of those whom many were glad to see as guest and friend.

Among provincial museum curators he was immediately *primus inter pares*, not only because of his position and academic qualifications, or of his exuberant nature so full of contradictions: that peculiar combination of reason and imagination, pugnacity tempered by tact, straightforwardness married to shyness and remoteness, dynamism allied to sobriety, and magnificence held in check by moderation, but also because of his social superiority: his unchallenged, natural ability to dominate his surroundings, however forbidding, and to establish a supremacy without exploiting it.

With his roots deep in the boisterous, tough life of the Arctic expeditions, in modern art's assertion of personal freedom of behaviour and expression, with a boy's ability to be himself in a crowd around a table or at work, Glob could not avoid in his museum, out in the country and especially on the expeditions abroad, influencing the manner, behaviour and conceptions of his colleagues. What really told were his imagination, disposition and first-hand experience, especially the last. Although Glob can to a remarkable degree maintain an official demeanour and act in a purely formal manner, he instinctively looks at people, at ability, energy and initiative and rejects rules, norms and regulations for other than the mediocre. His stewardship of the Danish provincial museums has been fully in keeping with his nature. He has given all those with the will the room to do what they really had the ability to achieve. He has given every serious initiative his brisk encouragement: a letter, a word, a brief discussion and his constant battle-cry, »Let's get moving«.

Glob's superior personality has ensured that the provincial museums were left in peace and given the time to develop. With his ingrown reluctance to regulate the museums as if they were a counterpart to the Post Office, Glob has turned a deaf ear to many half-expressed wishes for a uniform structure for Danish museums, and has, where a bureaucratic solution of a museum problem was unavoidable, nearly always managed to make room for what he always wished to preserve both for himself and for others: a »clear field«.

Glob's easy co-operation with innumerable people and his impulsive insistence on personal incitement has made him a sometimes reticent participant in discussions on formal modernization. His political radicalism is here held in check by a cheerfully derisive conviction that it is nearly always best to let one man decide. As far as he is concerned, let them all decide what they want, provided they want something. This archaic, anti-intellectual disdain for talk and ballot is tied up with Glob's character – an individualist and giant of the old school.

He has made life as a provincial museum curator rather exciting.

Peter Seeberg,
Viborg Museum